מי מדווח לנו כשהפלסטינים מגנים פיגוע– המקרה של הפיגוע בנתניה, 5.12.2005

פיגועי טרור של פלסטינים נגד ישראלים מעוררים, באופן טבעי, צפייה ודרישה ישראלית לגינוי פלסטיני חד משמעי של המעשים הללו. קיומו או העדרו של הגינוי, כמו גם סגנונו וניסוחו, עשויים להיות בעלי השפעה עמוקה על הישראלים ועל תפיסתם את הרשות הפלסטינית ואת הפלסטינים בכלל. במקרים מסוימים בעבר דיווחו כלי תקשורת ישראלים על מקרים שבהם יו"ר הרשות הפלסטינית (ערפאת) דווקא לא גינה פיגוע. הגינוי, לפיכך, יכול לשמש נדבך חשוב בחיזוק או בערעור של קונספציית ה"אין פרטנר" של הישראלים כלפי הפלסטינים, גם אם מדובר בגינוי מילולי בלבד ולא בנקיטת צעדים של ממש.

ב-5 בדצמבר 2005 בפיגוע התאבדות בקניון השרון בנתניה, רצח פלסטיני המשתייך לג'יהאד האסלאמי, חמישה ישראלים. בשעות שלאחר מכן גינו את הפיגוע בכירים ברשות הפלסטינית, ביניהם היו"ר אבו מאזן, שר ההסברה נביל שעת' ושר הפנים והממונה על מנגנוני הביטחון, נאסר יוסוף. בדברי הגינוי שלו הגדיר יו"ר הרשות הפלסטינית את הפיגוע כ"פגיעה באזרחים שגורמת נזקים קשים למחויבות הרשות לתהליך השלום. הרשות לא תתייחס בקלות ראש למי שיוכח שהיה מעורב בפיגוע וכלפי האחראים לו". אבו-מאזן ונאסר יוסוף הבטיחו במפורש "לרדוף ולהעניש את מבצעי הפיגוע ואת האחראיים לו"[1].

כיצד התייחסו שלושת העיתונים הגדולים בישראל לגינויים הפלסטיניים, למחרת הפיגוע, (6.12.2005)?

<u>"ידיעות אחרונות":</u>

העיתון התעלם מהגינוי של האישים הפלסטיניים ולא התייחס אליו כלל בחלק החדשותי של העיתון.

אזכור אגבי ומקרי של הגינוי הופיע בעמוד 3 של חלק ב'. לצד כתבה גדולה על הפסטיגל. במסגרת מדור קבוע של העיתון, בשם "השאלון", ראיין הכתב לענייני ערבים של "ידיעות אחרונות", רוני שקד, את העיתונאי ממזרח ירושלים זיאד אבו זיאד. באחת השאלות, פנה שקד, אל זיאד ואמר: "שמענו היום גינוי חריף של אבו-מאזן לפיגוע. [...]". שקד אולי שמע גינוי חריף, אך אף אחד מקוראי "ידיעות אחרונות" לא זכה לקבל על כך דיווח בסיקור בעמודי החדשות של העיתון.

---

[1] הציטוטים הופיעו בעמוד 4 של "הארץ", ב- 6.12.2005.

מעריב":

"מעריב" בחר שלא להזכיר כלל את הגינויים הפלסטיניים, למרות שהדיווחים על הפיגוע היו רחבים מאד והם נפרשו על פני שבעת העמודים הראשונים של העיתון.

"הארץ":

העיתון דיווח על הגינוי הפלסטיני בכמה מקומות - בעמוד הראשון, במאמר פרשנות המופיע בחלקו התחתון של העמוד, וכן בתוך כתבה שהתפרסמה בעמוד 4.

כיצד התייחסו מהדורות החדשות בטלוויזיה לגינויים הפלסטיניים, ביום הפיגוע, 5.12.2005?

ערוץ 10:

במהדורת החדשות המרכזית של ערוץ 10 דווח על הגינוי בתוך כתבה שהתחילה בדקה ה-13 של המהדורה. לא היה אזכור של הגינוי בכותרות המהדורה או בדברי המגישים באולפן.

ערוץ 2:

ערוץ 2 בחר שלא להזכיר כלל את הגינויים הפלסטיניים, למרות שהדיווחים על הפיגוע היו רחבים מאד והם תפסו את כל 17 הדקות הראשונות של מהדורת החדשות המרכזית של ערוץ 2.

ערוץ 1:

ערוץ 1 דיווח על הגינוי בדקה ה-19 של המהדורה. מהדורת החדשות המרכזית של הערוץ הציגה את הגינוי בהבלטה מסוימת – במסגרת דברי הסבר של הפרשן לענייני ערבים באולפן. אלא שדיווח זה הוצג בצורה בעייתית - על רקע תמונות של תהלוכה פלסטינית. על המסך הופיע כיתוב תחת הכותרת: "תמיכה בפיגוע". נכתב שם: "תהלוכת שמחה בג'נין. זכריה זביידי: מי שמגנה – שיגן על הפלסטינים". במקביל, התנהל באולפן הדו-שיח הבא בין הפרשן, עודד גרנות, בין המגיש, חיים יבין:

> גרנות: "[...]זכריה זביידי, אני מזכיר לך, מהפת"ח, משוהאדא אל אקצה, ומה הוא אומר הערב, מה הוא אומר - דברים ברורים: מי שמגנה, מי שמגנה את הפיגוע מהסוג הזה, שיבוא ויגן על העם הפלסטיני. מי מגנה את הפיגוע? אבו מאזן גינה -"
>
> יבין: "בקיצור הוא מצפצף צפצוף ארוך על אבו מאזן, ועל הרשות הפלסטינית".
>
> גרנות: "בדיוק, ותומך בג'יהאד".

בפנים הכתבה ששודרה אחר כך תואר הגינוי באופן עובדתי: הכתב, אוהד חמו, אמר:"כמו אבו מאזן, גם בכירים ברשות ממהרים היום לגנות את הפיגוע". על המרקע הופיע נביל שעת', שר ההסברה ברשות הפלסטינית. שעת':"(הפיגוע) משרת את כל מי שלא רוצה שלום. הוא משרת את כל מי שמחפש הזדמנות להגברת ההרג והתוקפנות נגד העם הפלסטיני".

למחרת הפיגוע בנתניה, אם כן, יכולים היו קוראי העיתונים ללמוד על עצם הגינוי הפלסטיני רק אם קראו את עיתון "הארץ" (או נתקלו במקרה בטור שהופיע במוסף היומי של "ידיעות אחרונות"). העובדה שהגינוי לא הופיע בכותרות המהדורות בטלוויזיה, ונדחק אל עומק המהדורות בערוץ 10 ובערוץ 1, שלחה מסר ברור גם לאותם הצופים שנשארו לצפות במהדורה לכל אורכה: הגינוי של אבו מאזן אינו אירוע חשוב מבחינה חדשותית. מדובר, אם כן, במעגל קסמים: כאשר הצד הפלסטיני אינו מגנה, הציבור הישראלי מפרש זאת כאינדיקציה לשיתוף פעולה בין הרשות הפלסטינית וארגוני הטרור, או לפחות כהסכמה שבשתיקה לפיגועים. כאשר הצד הפלסטיני מגנה, הגינוי נדחק, אם בכלל, לשולי הסיקור.